

Do Brna široká cesta.

Kramářské písně se světskou tematikou

4. 9. 2020 – 7. 3. 2021 Dietrichsteinský palác

Do Brna široká cesta,
pěkně ušlapaná všecka,
kdo ji šlapal, než můj milý
zlatý František,
on ji šlapal ke mně z lásky,

kupoval mi obrázky
z každé pouti mně přinesl
dva nebo čtyry.

„Zajímá vás víc zpravodajství ze světa, z politiky nebo ze života mocných a slavných? Nebo si snad libujete v černé kronice? Podle čeho si zvolíte, jakou zprávu si přečtete?“ ptá se s úsměvem kurátorka výstavy PhDr. Jana Poláková. A rovnou i odpovídá: „Ať jsou vaše preference ohledně zpráv jakékoliv, je zřejmé, že lidská zvědavost, touha po informacích a senzacích zůstává stále stejná, co se proměňuje, jsou způsoby, kterými se informace šíří. Zatímco dnes nám zprávy zprostředkovávají sociální sítě, noviny a televize, v minulosti to byly světské kramářské či jarmareční písně.“ A právě jim je výstava věnována.

Zpívaná forma zpravodajství má prastaré kořeny sahající až k legendárním potulným pěvcům, kteří za doprovodu harfy, píšťaly či loutny sugestivní formou líčili příběhy hrdinů. Od 18. století se jedná o jednoduché několikastránkové sešitky, jejichž titulní stránka byla většinou více či méně dovedně vyzdobená dřevořezbovou ilustrací. Texty písní prodávali, ale také zpívali a za pomoci velkých malovaných cedulí předváděli na trzích a poutích potulní zpěváci. Lidé si je kupovali a postupně svazovali do tzv. špalíčků.

Texty písní informovaly o aktuálních novinkách, bitvách, přírodních katastrofách, atentátech, nebo vynálezech. Najdou se však i písně osvětové – třeba o nebezpečí tabáku a alkoholu nebo o prospěšnosti brambor či výhodách práce na železnici. Oblíbené a rozšířené byly tzv. morytáty, děsivé příběhy vznikající na základě skutečných událostí. Ty šokovaly detailními drastickými popisy události, v závěru však vždy směřovaly k dosažení spravedlnosti a poučení.

Výstava představuje kramářské tisky z několika úhlů pohledu: historie, jejich funkce, hudební stránka, způsob předávání a přebírání širokými společenskými vrstvami, obsah představený na konkrétních případech nebo událostech i recepci do současnosti. Všechny tyto aspekty, z nichž některé jsou prezentovány v souvislosti s tématem kramářských tisků vůbec poprvé, bude návštěvník vnímat v běžné psané i vizuální podobě.

Vystavované předměty i texty jsou svým obsahem zaměřené na provázanost s městem Brnem a oblastí Moravy.

Organizované výpravy (především školní) mohou využít pracovní listy a programy vedené muzejními pedagogy. Po celou dobu trvání budou výstavu doprovázet aktivity určené široké veřejnosti: přednášky, tvořivé dílny, workshopy a podobné akce.

K výstavě je vydán katalog.

Výstava vznikla z finančních prostředků Ministerstva kultury České republiky prostřednictvím Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity (NAKI II). Nad výstavou převzal záštitu hejtman Jihomoravského kraje JUDr. Bohumil Šimek.

Tiskový a PR servis MZM:

Barbora Javorová, bjavorova@mzm.cz, tel. +420 533 435 273

PhDr. Jana Poláková, jpolakova@mzm.cz, tel. +420 702 051 300

1.

Do Brna široká cesta,
pěkně usflapaná wšlecka, kdo
gi sflapal, než můg milý,
zlatý Frantisek: on gi sfla-
pal ke mně z lásky, kupoval
mi obrázky, z každé pauti
mně přinesl dva nebo čtyry.

2. Kaupil mně také gar-
marku čepeček, pěknau sfa-
tul-